

KJ-114

March-2014

T.Y. B.Com. (Annual Pattern)**Advanced Accounting & Auditing : Paper – IV
(Cost & Management Accounting)****Time : 3 Hours]****[Max. Marks : 70**

સૂચના : (1) દરેક પ્રશ્નના ગુણ સરખા છે.

Instructions : Each question carries equal marks.

(2) જરૂરી ગણતરીઓ તમારા જવાબના ભાગરૂપે દર્શાવો.

Show necessary calculations as a part of your answer.

1. ઝીલ લિ. નું ઉત્પાદન તૈયાર માલ સ્ટોક ખાતે લઈ જતાં પહેલા બે પ્રક્રિયાઓમાંથી પસાર થાય છે. પ્રક્રિયા-અનું ઉત્પાદન પડતર કિંમત પર 50% નફો ચઢાવીને પ્રક્રિયા-બ ખાતે લઈ જવામાં આવે છે અને પ્રક્રિયા-બનું ઉત્પાદન ફેરબદલી કિંમત પર $16\frac{2}{3}\%$ નફો ચઢાવીને તૈયાર માલ સ્ટોક ખાતે લઈ જવામાં આવે છે. 31 ડિસેમ્બર, 2013ના રોજ પૂરા થતા વર્ષ માટે નીચેની માહિતી મળે છે : **14**

	પ્રક્રિયા – અ	પ્રક્રિયા – બ	તૈયાર માલ સ્ટોક
	₹	₹	₹
સ્ટોક (1-1-2013)	1,32,000	90,000	3,57,000
પ્રત્યક્ષ માલસામાન	2,73,000	1,50,000	–
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	5,40,000	3,00,000	–
કારખાનાના પરોક્ષ ખર્ચા, પ્રત્યક્ષ મજૂરી પર આપેલ ટકાવારી મુજબ	25%	30%	–
સ્ટોક (31-12-2013)	90,000	67,500	4,22,100

દરેક પ્રક્રિયાનો સ્ટોક તેની પ્રાથમિક પડતરના ધોરણે આંકવામાં આવે છે. વર્ષ દરમિયાનનું વેચાણ ₹ 28,00,000 હતું. પ્રક્રિયા-બના અને તૈયાર માલના શરૂઆતના સ્ટોક પર નહીં મળેલ નફા માટેનું અનામત અનુક્રમે ₹ 27,000 અને ₹ 99,900 હતું.

તૈયાર કરો :

- (1) દરેક તબક્કે નફો દર્શાવતાં પ્રક્રિયા ખાતા
- (2) તૈયાર માલના સ્ટોકનું ખાતું
- (3) ખરેખર મળેલ નફો દર્શાવતું પત્રક

The product of Zeel Ltd. passes through two processes before it is transferred to finished stock. The output of process A is transferred to process B at 50% profit on cost and the output of process B is transferred to finished stock account at $16\frac{2}{3}\%$ profit on transfer price. The following information is available for the year ended 31st December, 2013.

	Process – A	Process – B	Finished Stock
	₹	₹	₹
Stock (1-1-2013)	1,32,000	90,000	3,57,000
Direct materials	2,73,000	1,50,000	–
Direct wages	5,40,000	3,00,000	–
Factory Overheads as percentage of wages	25%	30%	–
Stock (31-12-2013)	90,000	67,500	4,22,100

Stock in each process is valued at its prime cost. The sales during the year amounted to ₹ 28,00,000. The reserves for unrealized profits on the opening stock of process B and finished goods were of ₹ 27,000 and ₹ 99,900.

- Prepare : (1) Process accounts showing profits at each stage.
(2) Finished stock account.
(3) Statement showing actual realized profit.

અથવા/OR

ધ્રુમી લિ.ની પ્રક્રિયા-અ ને લગતી ડિસેમ્બર, 2013ની માહિતી નીચે મુજબ છે :

14

Information of Dhrumi Ltd. in respect of Process – A for December, 2013 is as under :

- (1) શરૂઆતનો અર્ધ તૈયાર માલનો સ્ટોક :

એકમો : 1,000	₹
તેની પડતર :	
માલસામાન	96,200
મજૂરી	19,800
પરોક્ષ ખર્ચા	15,000

Opening stock of work in progress :

Units : 1,000	₹
Its Cost :	
Material	96,200
Labour	19,800
Overheads	15,000

- (2) પ્રક્રિયાના ખર્ચા :

	₹
દાખલ કરેલ માલસામાન	
(5,000 એકમો)	2,40,000
મજૂરી	1,60,000
પરોક્ષ ખર્ચા	1,20,000

Process expenses :

₹

Material introduced

(5,000 units)	2,40,000
Labour	1,60,000
Overheads	1,20,000

(3) સામાન્ય બગાડ: કુલ દાખલ કરેલ એકમોના 5% (શરૂઆતનો સ્ટોક + દાખલ કરેલ એકમો)
Normal wastage : 5% of total input (Opening Stock + Units introduced).

(4) અર્ધ તૈયાર માલનો આખરનો સ્ટોક : 1,250 એકમો.

Closing stock of work-in-progress : 1,250 units.

(5) પ્રક્રિયા-બ ખાતે લઈ ગયેલ ઉત્પાદન : 4,250 એકમો.

Production transferred to Process – B : 4,250 units.

(6) પૂર્ણતાની કક્ષા :

	શરૂઆતનો સ્ટોક	આખરનો સ્ટોક	બગાડ
માલસામાન	90%	100%	80%
મજૂરી	75%	70%	60%
પરોક્ષખર્ચા	35%	40%	50%

Degree of completion :

	Opening Stock	Closing Stock	Wastage
Material	90%	100%	80%
Labour	75%	70%	60%
Overheads	35%	40%	50%

(7) બગાડની વેચાણ કિંમત એકમદીઠ ₹ 10 છે.

તૈયાર કરો :

(1) પૂર્ણ એકમોનું પત્રક ફિફો પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરીને

(2) પડતર પત્રક

(3) મૂલ્યાંકન પત્રક

(4) પ્રક્રિયા-અનું ખાતું

Wastage is sold at ₹ 10 per unit.

Prepare : (1) Statement of equivalent production using FIFO method.

(2) Statement of cost.

(3) Valuation statement.

(4) Process – A account.

2. ગમે તે બે પ્રશ્નોના જવાબ લખો :

14

Answer any two :

(1) આશા લિ.ની માહિતી નીચે મુજબ છે :

₹

વેચાણ (12,000 એકમો)	9,00,000
ચલિત ખર્ચા	5,40,000
સ્થિર ખર્ચા	3,00,000

- ગણતરી કરો : (1) સમતૂટ બિન્દુ (એકમો અને રૂપિયા)
(2) ₹ 1,50,000 નો નફો કમાવા માટે જરૂર વેચાણના એકમો
(3) જો સમતૂટ બિન્દુ 8,000 એકમો હોય તો જરૂરી વેચાણ કિંમત

Information of Asha Ltd. is as follows :

₹

Sales (12,000 units)	9,00,000
Variable expenses	5,40,000
Fixed expenses	3,00,000

- Calculate : (1) Break even point (units and rupees)
(2) Necessary sales units to earn profit of ₹ 1,50,000
(3) Necessary selling price if Break even point is 8,000 units.

(2) વિધિ લિ.ની નીચેની માહિતી મળે છે :

₹

વેચાણ	10,00,000
નફો	1,60,000

ચલિત ખર્ચા વેચાણના 50%.

- ગણતરી કરો : (1) નફા-જથ્થાનો ગુણોત્તર
(2) સમતૂટ બિન્દુ
(3) જો સ્થિર ખર્ચા ₹ 60,000થી વધે તો નવું સમતૂટ બિન્દુ અને નફો.

The following information is available of Vidhi Ltd. :

₹

Sales	10,00,000
Profit	1,60,000

Variable expenses 50% of sales.

- Calculate : (1) P.V. Ratio
(2) Break even point
(3) New break even point and profit if fixed expenses are increased by ₹ 60,000.

(3) 'ચાવી રૂપ પરિબલ' વિશે નોંધ લખો.

Write a short note on 'Key factor'.

(4) સમજાવો : ડૂબેલી પડતર, ફાળો, સંબંધિત પડતર, સીમાન્ત પડતર

Explain : Sunk cost, Contribution, Relevant cost, Marginal cost.

3. (A) નીચેની માહિતી પરથી મજૂરી ખર્ચના વિચલનોની ગણતરી કરો :

14

એકમદીઠ પ્રમાણ કલાકો : 5

કલાકદીઠ મજૂરીનો પ્રમાણ દર : ₹ 30

ખરેખર ઉત્પાદન : 2,000 એકમો

ખરેખર ચૂકવેલ કલાકો : 9,800

ખરેખર કામના કલાકો : 9,500

કલાકદીઠ મજૂરીનો ખરેખર દર : ₹ 32

From the following information, calculate labour cost variances :

Standard hours per unit : 5

Standard wage rate per hour : ₹ 30

Actual production : 2,000 units

Actual paid hours : 9,800

Actual working hours : 9,500

Actual wage rate per hour : ₹ 32

(B) નીચેની માહિતી પરથી માલસામાન ખર્ચના વિચલનોની ગણતરી કરો :

એકમદીઠ પ્રમાણ વપરાશ : 15 કિલો.

કિલોદીઠ પ્રમાણ ભાવ : ₹ 20

ખરેખર ઉત્પાદન : 4,000 એકમો

ખરેખર માલસામાન ખર્ચ : ₹ 12,00,000

ખરેખર વપરાશ : 61,000 કિલો

From the following information, calculate material cost variances :

Standard usage per unit : 15 kgs.

Standard price per kg : ₹ 20

Actual production: 4,000 units

Actual material cost : ₹ 12,00,000

Actual usage : 61,000 kgs

(C) નીચેની માહિતી પરથી ગણતરી કરો :

(1) સ્થિર શિરોપરી ખર્ચ પડતર વિચલન

(2) ખર્ચ વિચલન (ચૂકવણી વિચલન)

(3) કાર્યક્ષમતા વિચલન

(4) ઉત્પાદન શક્તિ વિચલન

(5) જથ્થા વિચલન

	બજેટ	ખરેખર
સ્થિર શિરોપરી ખર્ચ (₹)	2,50,000	2,62,000
ઉત્પાદન (એકમો)	5,000	5,200
કામના કલાકો	25,000	25,500

From the following information, calculate :

- (1) Fixed overhead cost variance.
- (2) Expenditure variance
- (3) Efficiency variance
- (4) Capacity variance
- (5) Volume variance

	Budgeted	Actual
Fixed Overheads (₹)	2,50,000	2,62,000
Production (units)	5,000	5,200
Working Hours	25,000	25,500

અથવા/OR

- (A) કૃતિ લિ. બે યંત્રો પૈકી એક યંત્ર ખરીદવા માંગે છે, જે દરેકની પડતર કિંમત ₹ 5,00,000 છે. દરેક યંત્રનું અંદાજ આયુષ્ય 5 વર્ષ છે. અપેક્ષિત વળતરનો દર 10% છે. અપેક્ષિત રોકડ પ્રવાહ અને ₹ 1નું વર્તમાન મૂલ્ય નીચે મુજબ છે :

10

વર્ષ	યંત્ર - ક્ષ ₹	યંત્ર - ય ₹	10% વટાવ દરે ₹ 1 નું વર્તમાન મૂલ્ય ₹
1	1,25,000	1,60,000	0.909
2	1,75,000	1,70,000	0.826
3	2,00,000	1,40,000	0.751
4	1,70,000	3,60,000	0.683
5	1,30,000	3,10,000	0.621

નીચેની પદ્ધતિઓ મુજબ યંત્રની પસંદગી અંગે કંપનીને સલાહ આપો :

- (1) પરત આપ સમય
- (2) ચોખ્ખું વર્તમાન મૂલ્ય
- (3) નફાકારકતાનો આંક

Kruti Ltd. wants to purchase one of the two alternative machines, each costing ₹ 5,00,000. Estimated Life of each machine is 5 years. Expected rate of return is 10%. Expected cash inflow and present value of ₹ 1 is as follows :

Year	Machine - X ₹	Machine - Y ₹	Present Value of ₹ 1 at 10% Discount ₹
1	1,25,000	1,60,000	0.909
2	1,75,000	1,70,000	0.826
3	2,00,000	1,40,000	0.751
4	1,70,000	3,60,000	0.683
5	1,30,000	3,10,000	0.621

Advise the company regarding the selection of machine as per the following methods :

- (1) Pay back period
- (2) Net present value
- (3) Profitability index

(B) ચિરાગ લિ.ની નીચેની માહિતી પરથી કામગીરી લિવરેજ અને નાણાકીય લિવરેજની ગણતરી કરો :

4

વેચાણના એકમો 25,000

ચલિત ખર્ચા એકમદીઠ ₹ 8

વેચાણ કિંમત એકમદીઠ ₹ 20

સ્થિર ખર્ચા (વ્યાજ સિવાયના) ₹ 1,50,000

વ્યાજ ₹ 50,000

કરવેરાનો દર 40%

From the following information of Chirag Ltd., calculate Operating leverage and Financial leverage :

Sales units 25,000

Variable cost per unit ₹ 8

Sales price per unit ₹ 20

Fixed expenses (excluding interest) ₹ 1,50,000

Interest ₹ 50,000

Tax rate 40%

4. નીચેની માહિતી પરથી કદમ લિ. નું જુલાઈ, ઓગષ્ટ અને સપ્ટેમ્બર 2014ના મહિનાઓ માટે રોકડ અંદાજ પત્ર તૈયાર કરો :

14

માસ	વેચાણ ₹	ખરીદી ₹	મજૂરી ₹	પરોક્ષ ખર્ચા ₹
મે	3,00,000	2,50,000	20,000	36,000
જૂન	4,00,000	3,20,000	24,000	32,000
જુલાઈ	4,50,000	3,60,000	28,000	40,000
ઓગષ્ટ	5,00,000	4,00,000	30,000	42,000
સપ્ટેમ્બર	6,00,000	5,40,000	32,000	44,000

અન્ય માહિતી :

(1) તા. 30-6-2014ના રોજ રોકડ સિલક : ₹ 40,000

(2) રોકડ વેચાણ અને ઉધાર વેચાણનું પ્રમાણ : 1 : 4

(3) રોકડ વેચાણ પર રોકડ વટાવનો દર : 5%

(4) સમય ગાળો : ઉધાર વેચાણ 2 માસ

ઉધાર ખરીદી 1½ માસ

મજૂરી ½ માસ

ચલિત પરોક્ષ ખર્ચા ¼ માસ

(5) પરોક્ષ ખર્ચામાં માસિક ₹ 16,000 ના સ્થિર ખર્ચાનો સમાવેશ થયેલ છે.

(6) 30 સપ્ટેમ્બરના રોજ ₹ 100નો એક એવા 2,000 ડિબેંચર 10%ના પ્રીમિયમ પરત કરવાના છે. ડિબેંચર પર વાર્ષિક 10% લેખે છેલ્લું ત્રિમાસિક વ્યાજ પણ ચૂકવવાનું છે.

From the following information, prepare cash budget of Kadam Ltd. for the months of July, August and September 2014 :

Month	Sales ₹	Purchases ₹	Wages ₹	Overheads ₹
May	3,00,000	2,50,000	20,000	36,000
June	4,00,000	3,20,000	24,000	32,000
July	4,50,000	3,60,000	28,000	40,000
August	5,00,000	4,00,000	30,000	42,000
September	6,00,000	5,40,000	32,000	44,000

Other information :

- (1) Cash balance as on 30-6-2014 : ₹ 40,000
- (2) Cash sales and credit sales ratio : 1 : 4
- (3) Rate of cash discount on cash sales : 5%
- (4) Time lag : Credit sales 2 months

Credit purchases 1½ months

Wages ½ month

Variable overheads ¼ month

- (5) Overheads include ₹ 16,000 per month for fixed expenses.
- (6) 2,000 Debentures of ₹ 100 each are to be redeemed on 30th September at 10% premium. Last quarter interest, at 10% p.a. on Debentures, is also to be paid.

અથવા/OR

તુલસી લિ. ની નીચેની માહિતી મળી છે :

14

વિગત	60% શક્તિ ₹	80% શક્તિ ₹
પ્રત્યક્ષ માલસામાન	60,000	80,000
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	36,000	48,000
પરોક્ષ ખર્ચા	24,000	30,000
ભાડું	10,000	10,000
પાવર	16,000	20,000
ઓફિસના ખર્ચા	44,000	52,000
ઘસારો	18,000	18,000
વેચાણના ખર્ચા	27,000	32,000
વિતરણના ખર્ચા	48,000	64,000
વેચાણ	5,40,000	7,20,000

70% અને 90% ઉત્પાદન ક્ષમતા માટે પરિવર્તનશીલ અંદાજપત્ર તૈયાર કરો અને નફો શોધો. કંપની 100% શક્તિએ 10,000 એકમોનું ઉત્પાદન કરી શકે છે.

The following information is available of Tulsi Ltd. :

Particulars	60% Capacity	80% Capacity
	₹	₹
Direct materials	60,000	80,000
Direct wages	36,000	48,000
Indirect expenses	24,000	30,000
Rent	10,000	10,000
Power	16,000	20,000
Office expenses	44,000	52,000
Depreciation	18,000	18,000
Selling expenses	27,000	32,000
Distribution expenses	48,000	64,000
Sales	5,40,000	7,20,000

Prepare flexible budget for 70% and 90% production capacity and find out profit. The company can produce 10,000 units at 100% capacity.

5. સાચા જવાબની પસંદગી કરો અને જરૂર હોય ત્યાં જરૂરી ગણતરી દર્શાવો : (ગમે તે સાત) **14**

Select the correct answer and show necessary calculations, if necessary (any **seven**) :

(1) D લિ. ₹ 8,00,000ની કિંમતનું એક યંત્ર ગોઠવવા માંગે છે. યંત્ર દ્વારા 10% ઘસારો અને 40% કરવેરા બાદ કર્યા પહેલા વાર્ષિક ₹ 2,80,000 નફો થશે. પરત આપ સમય કેટલો થશે ?

- (a) 2.86 વર્ષ (b) 4 વર્ષ
(c) 6.67 વર્ષ (d) ઉપરના પૈકી એકપણ નહીં

D Ltd. wants to install a machine costing ₹ 8,00,000. It will earn annual profit of ₹ 2,80,000 before charging 10% depreciation and 40% tax. What will be the pay back period ?

- (a) 2.86 years (b) 4 years
(c) 6.67 years (d) None of the above

(2) K Ltd. ₹ 5,00,000ની પડતર કિંમતનું એક મશીન ખરીદવા માંગે છે, જેની ઉપયોગી જીવનકાળ 5 વર્ષ છે. કરવેરાનો દર 40% છે. ઘસારો અને કરવેરા પહેલાનો રોકડ પ્રવાહ નીચે મુજબ છે :

₹ 1,75,000, ₹ 2,00,000, ₹ 2,25,000, ₹ 3,00,000 અને ₹ 1,25,000

સરેરાશ વળતર દર કેટલો થશે ?

- (a) 25.2% (b) 12.6%
(c) 4.1% (d) ઉપરના પૈકી એકપણ નહીં

K Ltd. wants to buy a machine costing ₹ 5,00,000, which has useful life of 5 years. Tax rate is 40%. Cash flows before depreciation and tax are as follows :

₹ 1,75,000, ₹ 2,00,000, ₹ 2,25,000, ₹ 3,00,000 and ₹ 1,25,000

What will be Average rate of return ?

- (a) 25.2% (b) 12.6%
(c) 4.1% (d) None of the above

(3) એક પ્રક્રિયાને લગતી માહિતી નીચે મજબ છે :

સામાન્ય બગાડ 5%

અસામાન્ય બગાડ 180 એકમો

ઉત્પાદન 2,195 એકમો

પ્રક્રિયામાં દાખલ કરેલ એકમોની ગણતરી કરો.

(a) 2,195 એકમો

(b) 2,375 એકમો

(c) 2,500 એકમો

(d) ઉપરના પૈકી એકપણ નહીં

The following information relates to a process :

Normal loss 5%

Abnormal loss 180 units

Production 2,195 units

Find out the no. of units introduced in the process.

(a) 2,195 units

(b) 2,375 units

(c) 2,500 units

(d) None of the above

(4) પ્રક્રિયા-1ની વિગતો નીચે મુજબ છે :

શરૂઆતનો સ્ટોક : 8,000 એકમો

(પૂર્ણતાની કક્ષા : માલસામાન 80%)

તૈયાર એકમો : 25,000 એકમો

સામાન્ય બગાડ : 2,000 એકમો

અસામાન્ય બગાડ : 1,000 એકમો

આખરનો સ્ટોક : 5,000 એકમો

(પૂર્ણતાની કક્ષા : માલસામાન 60%)

સરેરાશ પદ્ધતિ મુજબ માલસામાનની દૃષ્ટિએ સંપૂર્ણ એકમો કેટલા થશે ?

(a) 25,000 એકમો

(b) 29,000 એકમો

(c) 22,600 એકમો

(d) ઉપરના પૈકી એકપણ નહીં

Particulars of process-1 are as under :

Opening stock : 8,000 units

(Degree of completion : Material 80%)

Finished goods : 25,000 units

Normal wastage : 2,000 units

Abnormal wastage : 1,000 units

Closing stock : 5,000 units

(Degree of completion : material 60%)

What will be equivalent units of material as per Average method ?

(a) 25,000 units

(b) 29,000 units

(c) 22,600 units

(d) None of the above

- (5) સ્થિર શિરોપરી ખર્ચ પડતર વિચલન =
- (a) ચૂકવણી વિચલન + જથ્થા વિચલન
- (b) ચૂકવણી વિચલન + શક્તિ વિચલન + કાર્યક્ષમતા વિચલન
- (c) ચૂકવણી વિચલન + કેલેન્ડર વિચલન + શક્તિ વિચલન + કાર્યક્ષમતા વિચલન
- (d) ઉપરના બધા જ

Fixed Overhead cost variance =

- (a) Expenditure variance + Volume variance
- (b) Expenditure variance + Capacity variance + Efficiency variance
- (c) Expenditure variance + Calendar variance + Capacity variance + Efficiency variance
- (d) All of the above
- (6) M લિ. ની માહિતી :

	બજેટ ₹	ખરેખર ₹
ચલિત પરોક્ષ ખર્ચ	25,000	26,200
કામદાર-કલાક	5,000	5,050
ઉત્પાદનના એકમો	1,250	1,300

ચલિત પરોક્ષ ખર્ચ કાર્યક્ષમતા વિચલનની ગણતરી કરો.

- (a) 1,200 (અનુ.) (b) 1,200 (પ્ર.તિ.)
- (c) 750 (અનુ.) (d) ઉપરના પૈકી એકપણ નહીં

Information of M Ltd. :

	Budgeted ₹	Actual ₹
Variable overheads	25,000	26,200
Labour hours	5,000	5,050
Production units	1,250	1,300

Calculate variable overheads efficiency variance.

- (a) 1,200 (F) (b) 1,200 (U)
- (c) 750 (F) (d) None of the above
- (7) જો નફા-જથ્થાનો ગુણોત્તર 40% હોય, સલામતી ગાળો 25% હોય અને વેચાણ ₹ 12,00,000 હોય તો નફો કેટલો થશે ?
- (a) ₹ 4,80,000 (b) ₹ 3,00,000
- (c) ₹ 1,20,000 (d) ઉપરના પૈકી એકપણ નહીં

If P/V ratio is 40%, margin of safety is 25% and sales is ₹ 12,00,000, then what will be the profit ?

- (a) ₹ 4,80,000 (b) ₹ 3,00,000
- (c) ₹ 1,20,000 (d) None of the above

(8) નફો =

- (a) વેચાણ – (સ્થિર ખર્ચા + ચલિત ખર્ચા)
- (b) ફાળો – સ્થિર ખર્ચા
- (c) સલામતી ગાળો \times નફા-જથ્થાનો ગુણોત્તર
- (d) ઉપરના બધા જ

Profit =

- (a) Sales – (Fixed cost + variable cost)
- (b) Contribution – Fixed cost
- (c) Margin of safety \times P/V ratio
- (d) All of the above

(9) સમતૂટ બિન્દુએ

- (a) ફાળો = સ્થિર ખર્ચા
- (b) નહીં નફો નહીં નુકસાન
- (c) સલામતી ગાળો શૂન્ય
- (d) ઉપરના બધા જ

At Break even Point

- (a) Contribution = Fixed Cost
- (b) No project no loss
- (c) Margin of Safety Zero
- (d) All of the above
